

”Jaul-otu.”

Af Th. Erlandsson.

»Jaulnatis», d. v. s. natten mellan julaftonen och juldagen, fick i gamla tider här på Gotland elden inte slockna i spisen, bröd och öl ej saknas »pa bårdäs» och »jauljausäs» fick inte blåsas ut.

På jultidningen var man på benen redan klockan 2. När karlaras skulle gå »e stall» kom gammal-mor med fyra »rundbrös», hvilka enligt gammal sed skulle delas ut så, att hästarna, oxarna, korna och lammen fingo hvar sitt. Det var visserligen ondt om brödsädet, men denna frikostighet lönade sig väl, mente man, ty kraften af julbrödet räckte hela året om. Den omtänksamme lät äfven sina husdjur få smaka litet af det goda julölet, ty det styrkte dem för hela den långa vintern.

I ladugården fann man saltkorn öfverallt, ty kvällen förut hade gammelfar tögitt »saltköppen» under armen och stegat ut i »häusar», där han sått salt öfver kråken, båsen, »tagatur» o. s. v.

Vid 3-tiden stodo »russi» för »körksliden», iförda sina »smånätta »kippsilar» med »millumbindslar» och »halsuk». Kyrkfolket fick sig nu »an raissup» och ett talgljus pr man, och hästarna erhöilo en skifva bröd, hvarpå man hållt »an le-lä läck brännäven». Så satte man sig upp i släden och med ett: »Ja, i Guss namn käirar vör das», bar det ut genom porten. De små feta hästarna bråkade och »slo upp»

gång på gång, men de lugnade sig snart, och när man körde upp framför »körkläuku» och sedan satte in dem i »körkstallens», voro de rätt sediga.

Det var mycket folk i rörelse, ty pastor och kyrkoråd hade enligt kyrkolagens 10 Cap. dömt Lisen Patriksdotter att denna morgon i församlingens ögon sitta på skampallen, emedan hon icke kunnat hålla sin syndiga mun utan haft lasteligt tal om strandridaren Holtz och dennes fästskvinna.

Inne i kyrkan brunno några talgljus, hvilka klockaren hade att på egen bekostnad anskaffa, uppsätta och tända låta, och de spredo ett spöklikt sken kring det gamla templet, där de döda lågo under golvet, hin onde, trollharar och annat fanns måladt på väggarna bredvid gamla obekanta helgon, hvilka tyvärr äfven voro så vanskapliga, att »bani» trodde, att äfven de hörde mörkrets rike till.

Småningom blef det emellertid litet ljusare, ty hvarje kyrkobesökare tog sin medförda dank, tände den med stort besvär vid något af de brinnande ljusen och satte den sedan uti en liten medförd »tinstakä». Männen hade vanligen ingen ljusstake med sig utan brukade ta fällknifven och knäppa den om ljuset på sådant sätt, att knifven bildade en rätt passabel fot.

Vid 4-tiden hördes några döfva slag från klockan uppe i tornet. Alla vände sig om för att njuta af anblicken af den gamle träbente klockaren, som med allt kraftigare och mera graciösa rörelser for upp och ner med »strängen», tills han omsider gjorde ett högt luftsprång för att få klockan att stanna med ett kraftigt slag.

I det samma kom prästen in, hög och allvarsam. När han, hälsande åt alla sidor, skred öfver den gran-